

KAN Pasanen Silja(LVM)

14.12.2020
JULKINEN

Asia

Liikenteen alan asetukset, joilla varaudutaan sopimuksettomaan tilanteeseen EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) neuvottelut tulevasta kumppanuussopimuksesta ovat edelleen (14.12.2020) kesken. Erosopimuksen mukainen siirtymäkausi päättyy 31.12.2020, eikä sitä voida enää pidentää. On mahdollista, että tulevaa kumppanuussopimusta ei saada voimaan 1.1.2021 alkaen ja osapuolet ajautuvat sopimuksettomaan tilaan. Komissio antoi 10.12.2020 tiedonannon varautumisesta sopimuksettomaan tilanteeseen sekä asetusehdotukset koskien kalastusta, lentoliikenteen vähimmäisyhteyksiä, lentoturvallisuutta sekä maantieliikennettä. Komission mukaan muita ehdotuksia ei ole enää tulossa.

Käsittelyaikataulu on erittäin nopea. Asetukset on tarkoitus hyväksyä neuvostossa ja Euroopan parlamentissa viikolla 51 ja ne tulisivat tarvittaessa voimaan jo 1.1.2021. Ne olisivat voimassa enintään kussakin asetuksessa säädetyn lyhyen määräajan. Voimassaolo päättyisi aiemmin, jos EU:n ja UK:n kumppanuussopimus tulisi voimaan ennen määräajan päättymistä. Edellä sanotun valossa E-kirjettä pidetään nyt tarkoituksenmukaisena keinona eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi.

Suomen kanta

Suomen kannat vastaavan tyyppisiin liikenteen alan varautumisasetuksiin on määritelty tammikuussa 2019 U-kirjelmien U 103/2018 vp ja U 104/2018 vp käsittelyn yhteydessä.

Valtioneuvosto katsoo, että lento- ja maantieliikenteen perusyhteyksien turvaaminen sekä lentoturvallisuutta koskevan asetuksen mukaiset järjestelyt ovat välttämättömiä siinä tilanteessa, että kattavaa sopimusta EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevasta suhteesta ei saada sovittua ennen siirtymäkauden päättymistä vuoden 2020 lopussa. Valtioneuvosto voi hyväksyä nyt käsiteltävät asetusehdotukset, joilla turvattaisiin joustavat liikennejärjestelyt.

Valtioneuvosto kiinnittää ehdotusten käsittelyssä huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

Lentoliikenteen perusyhteydet

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, ettei varautumisasetus vaikuta toimivallanjakoon Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä lentoliikennesopimuksista neuvotellessa. Valtioneuvosto katsoo, ettei asetus saa vaikuttaa muutoin jäsenvaltioiden oikeuteen solmia kahdenvälisiä lentoliikennesopimuksia kolmansien maiden kanssa, koska se estäisi nopean reagoinnin liikenteen muutostarpeisiin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä sovittaisiin mahdollisimman nopeasti kattava kumppanuussopimus tai lentoliikennesopimus, joka korvaisi asetuksen.

Lentoturvallisuus

Valtioneuvosto kannattaa lentoturvallisuutta koskevan varautumisasetusehdotuksen tavoitteita, joilla pyritään vähentämään Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n välisen sopimuksettomien tilanteiden aiheuttamia häiriöitä lentoliikennemarkkinoilla. Valtioneuvosto pitää perusteltuna ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien sertifiointien voimassaolon jatkamista yllättävien ja väistämättömien häiriöiden ja keskeytyksien välttämiseksi tilanteessa, jossa Yhdistyneen kuningaskunnan siirtymäkausi päättyisi sopimuksetta. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on tavoitteisiinsa nähden tarpeellinen sekä riittävän tarkkarajainen.

Maantiiliikenteen perusyhteydet

Valtioneuvosto katsoo, että maanteiden tavara- ja henkilöliikenteen perusyhteydet tulee turvata ja samalla minimoida häiriöt, joita sopimukseton tilanne EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä aiheuttaisi maanteiden tavarakuljetusmarkkinoille. Valtioneuvosto pitää asetusehdotusta kannatettavana ja oikeasuuntaisena. Kyseessä on kuitenkin väliaikainen asetus ja tavoitteena on, että määräajan jälkeen olisi voimassa uusi ratkaisu unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisiin kuljetuksiin.

Valtioneuvosto katsoo, ettei asetus saa vaikuttaa jäsenvaltioiden oikeuteen tehdä kuljetustarpeiden vaatimia kahdenvälisiä tieliikennesopimuksia kolmansien maiden kanssa.

Ehdotukseen sisältyy säännös, joissa esitetään, että komissiolle annettaisiin toimivalta antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että toimivallan siirtoa koskevat säännökset ovat selkeitä ja komissiolle siirrettävä toimivalta on asianmukaisesti rajattu, jotta jäsenvaltioille ja Euroopan parlamentille kuuluvaa lainsäädäntövaltaa ei tosiasiallisesti siirry komissiolle.

Pääasiallinen sisältö

Lentoliikenteen perusyhteydet

Asetusehdotus vastaa sisällöltään pitkälti lentoliikenteen perusluonteisista lentoyhteyksistä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionin eroamisen yhteydessä varmistavista yhteisistä säännöistä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU/2019/502), joka hyväksyttiin siltä varalta, että Yhdistynyt kuningaskunta olisi eronnut EU:sta ilman erosopimusta. Koska erosopimus ja siirtymäajan järjestelyt saatiin aikaiseksi 1.2.2020 alkaen, edellä mainittua varautumisasetusta ei koskaan sovellettu.

Nyt annetun ehdotuksen mukaisesti asetuksella varmistettaisiin vastavuoroisuuden pohjalta seuraavat liikennöintioikeudet:

- molempien osapuolten oikeus lentää toisen osapuolen yli;
- tehdä teknisiä välilaskuja toisen osapuolen alueelle muista kuin liikennöintiin liittyvistä syistä;
- oikeus operoida suoria säännöllisiä ja ei-säännöllisiä kansainvälisiä matkustaja- ja rahtilentoja tai näiden yhdistelmiä Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n välillä.
- oikeus markkinoida jatkolentoja toisen osapuolen alueelta kolmansiin maihin

Tasapuolisen kilpailuympäristön takaamiseksi Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n lentoyhtiöiden välillä ja sen turvaamiseksi komissio arvioi myönnettyjen oikeuksien ja kilpailua, työoloja, ympäristövaikutuksia, lentoturvallisuutta ja turvatoimia koskevan sääntelyn vastavuoroisuutta. Jos komissio arvioi, että nämä ei ole vastaavia, se voisi täytäntöönpanoasetuksella rajoittaa kapasiteettia, vaatia jäsenvaltioita perumaan tai rajoittamaan liikennöintilupia tai ryhtyä muihin tarvittaviin toimenpiteisiin.

Liikenteen harjoittaminen edellyttäisi, että Yhdistyneen kuningaskunnan lentoyhtiöillä olisi jokaisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen myöntämä liikennöintilupa, jonka myöntämisen edellytyksenä on, että lentoyhtiöllä on toimilupa ja Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltainen viranomainen valvoo lentoyhtiötä tehokkaan valvontajärjestelmän puitteissa. Lisäksi Yhdistyneen kuningaskunnan lentoyhtiöiden on toimitettava liikenneohjelmansa jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille hyväksyttäväksi. Asetuksessa säädettäisiin myös siitä, miten jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oikeus perua tai olla myöntämättä liikennöintilupaa Yhdistyneen kuningaskunnan lentoyhtiölle.

Yhdistyneen kuningaskunnan lentoyhtiöiden päätoimipaikan olisi oltava UK:ssa ja niiden olisi oltava joko UK:n, EU:n tai Euroopan talousalueen (ETA) jäsenvaltion tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa, jotta ne voivat käyttää asetuksella annettavia oikeuksia. Lisäksi, jos yhtiö on kokonaan tai osittain EU- tai ETA-maan tai sen kansalaisten omistuksessa, edellytettäisiin, että niillä on ollut voimassa asetuksen 1008/2008 mukainen liikennelupa välittömästi ennen siirtymäkauden päättymistä.

Liikennöintioikeuksia koskevan asetusehdotuksen 3 artiklan 3 kohtaan sisältyy säännös siitä, että jäsenvaltiot eivät saisi neuvotella ja sopia kahdenvälisesti Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa mistään asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta asiasta, eivätkä myöntää Yhdistyneen kuningaskunnan lentoyhtiöille mitään lentoliikenteeseen liittyviä oikeuksia, joita ei ole asetuksessa myönnetty.

Asetusta sovellettaisiin siitä päivästä (1.1.2021) alkaen, kun EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä lentoliikenteessä lakataan soveltamasta unionilainsäädäntöä ja erosopimuksessa sovittu siirtymäaika päättyy. Asetusta sovellettaisiin 30 päivään kesäkuuta 2021 asti tai siihen asti, kunnes EU ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat sopineet asetusehdotuksen 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun kattavan lentoliikennesopimuksen.

Aiempi vastaava vuoden 2019 varautumisasetus (502/2019) sisälsi säännöksen siitä, että kyseisellä asetuksella asetettu toimivallan jakaantuminen unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä rajoittuu vain kyseiseen asetukseen. Vastaava säännös päätettiin lisätä tähän uuteen asetukseen työryhmäkäsittelyn yhteydessä.

Lentoturvallisuus

Lentoturvallisuutta koskevassa ehdotuksessa säädettäisiin tiettyjen ilmailualan tuotteita, osia, laitteita ja organisaatioita koskevien sertifiointien ja lupien voimassaolon jatkuvuudesta. Ehdotus koskee edeltävän varautumisasetusehdotuksen tavoin tilanteita, joissa sertifiointien ja lupien voimassaolon jatkuvuutta ei voida asianmukaisesti järjestää muutoin, esimerkiksi hyödyntämällä olemassa olevia kolmasmaamenettelyitä. Ehdotuksen tarkoituksena on sallia sellaisten Yhdistyneisiin kuningaskuntiin sijoittuneiden toimijoiden suunnittelemien tai valmistamien tuotteiden tuotannon ja käyttö EU:ssa 1.1.2021 jälkeen, jos tuotteet on sertifioitu ennen siirtymäkauden päättymistä EU:n lentoturvallisuussäätelyn määräykset täyttäväksi ja Euroopan lentoturvallisuusvirasto EASA:n valvonta on ei keskeydy. Asetuksen liitteessä luetellaan tyhjentävästi ne luvat ja sertifiointit, joita ehdotus koskisi. Näitä ovat ensisijaisesti ilma-alusten tai niiden osien suunnitteluun, tuotantoon ja tyyppihyväksyntään liittyvät luvat ja hyväksynnät.

Lisäksi ehdotuksella säädettäisiin EASA:n toimivallasta sertifikaattien valvonnassa 1.1.2021 jälkeen, jos valvottava on sijoittunut muuhun kuin jäsenvaltioon. Sertifikaatin haltijan tulisi noudattaa EU:n lentoturvallisuussäätelyä myös siirtymäkauden jälkeen.

Ehdotuksella ei heikennettäisi lentoturvallisuuteen vaikuttavien osien ja laitteiden turvallisuus- tai ympäristövaatimuksia EU:ssa.

Maantielikenteen perusyhteydet

Asetusehdotuksella sovittaisiin maantielikenteen tavarakuljetusten sekä henkilöliikenteen perusluonteisiin yhteyksiin liittyvistä väliaikaisista säännöistä unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä seuraavaksi kuudeksi kuukaudeksi ja pisimmillään vuoden 2021 kesäkuun loppuun asti.

Asetusehdotuksen sisältö perustuu aiempaan varautumisasetukseen (EU/2019/501). Erona aiempaan varautumisasetukseen on, että asetusehdotuksen turvin pystyttäisiin harjoittamaan rajoitettua tavaraliikenteen kabotaasia Yhdistyneen kansakunnan ja unionin jäsenvaltioiden välillä porrastetusti viiden kuukauden ajan. Kabotaasiliikenne olisi sallittua ensimmäisen kolmen kuukauden ajan niin, että viikon aikana saa suorittaa kaksi ylimääräistä lastaus- ja purkutapahtumaa, minkä jälkeen seuraavan kahden kuukauden ajan saisi viikon aikana suorittaa yhden ylimääräisen lastaus- ja purkutapahtuman.

Komission ehdotuksessa mainitaan, että Euroopan liikenneministerikokouksen (CEMT) monenvälinen kiintiölupajärjestelmä on ainoa käytettävissä oleva oikeudellinen kehys, joka tarjoaa perustan maanteiden tavaraliikenteelle unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä siirtymäkauden päättymisen jälkeen.

CEMT-järjestelmässä käytettävissä olevien lupien määrä ja lupien soveltamisala tieliikenteen kuljetustyyppien osalta on kuitenkin rajallinen, joten järjestelmä ei tällä hetkellä riitä kattamaan täysimääräisesti unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisiä tavaraliikenteen tarpeita. CEMT-luvalla voidaan suorittaa enintään kolme rajat ylittävää kuljetusta, joissa rekisteröintimaa ei ole mukana, ennen kuin ajoneuvon on palattava maahan, jossa se on rekisteröity. Suomella CEMT-lupia olisi riittävästi kattamaan suomalaisten kuljetusyriyten kuljetukset Yhdistyneen kuningaskunnan ja Suomen välillä.

Yhdistyneen kuningaskunnan tavaraliikenteen harjoittajille myönnettävien oikeuksien edellytyksenä on maanteiden tavaraliikenteeseen sovellettavan unionin lainsäädännön noudattaminen ja se, että Yhdistynyt kuningaskunta myöntää unionin maanteiden tavaraliikenteen harjoittajille vastaavat oikeudet. Asetusehdotuksessa säädetään mekanismista, jolla varmistetaan, että unionin maanteiden tavaraliikenteen harjoittajien oikeudet Yhdistyneessä kuningaskunnassa vastaavat ehdotetun asetuksen mukaisia Yhdistyneen kuningaskunnan maanteiden tavaraliikenteen harjoittajille myönnettäviä oikeuksia. Jos näin ei ole, komissiolle siirretään valta hyväksyä tarvittavat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi delegoiduilla säädöksillä, mukaan lukien Yhdistyneen kuningaskunnan maanteiden tavaraliikenteen harjoittajien käytössä olevan sallitun kapasiteetin tai matkojen määrän tai molempien rajoittaminen.

Maanteiden henkilöliikenteen osalta asetusehdotus mahdollistaa erittäin rajallisen kabotaasin rajat ylittävän säännöllisen henkilöliikenteen yhteydessä. Yhdistynyt kuningaskunta on liittynyt Interbus-sopimukseen, joka mahdollistaa rajat ylittävän henkilöliikenteen muissa kuin säännöllisen reittiliikenteen tapauksissa. Jatkossa Interbus-sopimus soveltuisi myös säännölliseen reittiliikenteeseen, mutta kyseisen sopimuksen laajennus ei ehdi tulla voimaan riittävän nopealla aikataululla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Lentoliikenteen vähimmäisyhteyksiä koskevan asetusehdotuksen osalta oikeusperusta on SEUT 100(2) artikla.

Lentoturvallisuutta koskevan asetusehdotuksen osalta oikeusperusta on SEUT 100(2) artikla.

Maantieliikennettä koskevan asetusehdotuksen osalta oikeusperusta on SEUT 91(1) artikla.

Valtioneuvosto pitää ehdotusten oikeusperustoja asianmukaisena. Ehdotusten käsittely on alkanut neuvoston UK-työryhmässä ryhmässä. Neuvoston ja Euroopan parlamentin on tarkoitus hyväksyä asetukset jo viikolla 51.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin on tarkoitus hyväksyä asetukset viikolla 51.

Kansallinen valmistelu

EU22 liikennejaosto 11.-14.12.2020

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 kohdan mukaan Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta tieliikenteeseen kuuluvissa asioissa. Ulkomaankaupan palvelut kuuluvat kuitenkin valtakunnalliseen toimivaltaan ja asetus koskee kuljetuspalveluja Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa.

EU:n siviili-ilmailun turvallisuutta koskeva sääntely on harmonisoitu pääasiassa suoraan sovellettavalla EASA-asetuksella ((EU) 2018/1139) ja sen nojalla annetulla

täytäntöönpanosäätelyllä. Lentoturvallisuutta koskeva asetusehdotus ei edellytä kansallisia lainsäädäntömuutoksia. Ilmailulain (864/2014) 3 §:n nojalla Liikenne- ja viestintävirasto toimii EASA-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa Euroopan komission asetuksissa tarkoitettuna toimivaltaisena kansallisena viranomaisena.

Taloudelliset vaikutukset

Lento- ja maantieliikenteen perusyhteyksien turvaaminen sekä lentoturvallisuutta koskevan asetuksen mukaiset järjestelyt ovat välttämättömiä siinä tilanteessa, että kattavaa sopimusta EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevasta suhteesta ei saada sovittua ennen siirtymäkauden päättymistä vuoden 2020 lopussa. Mikäli asetuksia ei annettaisi, perusyhteydet EU:n ja UK:n välillä vaarantuisivat, ja suorat ja välilliset taloudelliset vaikutukset olisivat huomattavat etenkin lentoliikenteen osalta.

Maantieliikenteen tavarakuljetuksia on Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa Suomella vähän, joten asetusehdotuksen taloudelliset vaikutukset Suomelle jäävät todennäköisesti pieniksi. Unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisillä kuljetuksilla on kuitenkin merkitystä suomalaiselle teollisuudelle, sillä logistiset ketjut on nyt suunniteltu siten, että tavaraliikenne unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä sujuu ilman ylimääräistä byrokratiaa.

Ilma-aluksia tai niiden osia valmistavien, huoltavien ja käyttävien yritysten toiminta EU:ssa voisi keskeytyä, mikäli lentoturvallisuutta koskevassa ehdotuksessa tarkoitettujen lupien ja sertifiointien voimassaolo keskeytyisi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

COM(2020) 826 final, WK 14584/2020 INIT (maantieliikenne)
 COM(2020) 827 final, WK 14583/2020 INIT (lentoliikenteen vähimmäisyhteydet)
 COM(2020) 828 final (lentoturvallisuus)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Yleiset EU-UK-kysymykset LVM:n alalla:
 Silja Pasanen, silja.pasanen@lvm.fi, +358 50 5017454

Lentoliikenne:
 Risto Saari, LVM, risto.saari@lvm.fi p. +35829 534 2311
 Päivi Jämsä, LVM, paivi.jamsa@lvm.fi p. +35829 534 2138

Lentoturvallisuus:
 Veikko Vauhkonen, LVM, veikko.vauhkonen@lvm.fi, p. +35829 534 2113

Maantieliikenne:
 Veli-Matti Syrjänen, LVM, veli-matti.syrjanen@lvm.fi p. +35829 534 2124
 Mari Starck, LVM, mari.starck@lvm.fi p. +35829 534 2042
 Elisa Vornanen, LVM, elisa.vornanen@lvm.fi p. +35829 534 2054

EUTORI-tunnus

Litteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	brexit, lentoliikenne, lentoturvallisuus, maantieliikenne, Iso-Britannia LVM, UM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VH, VM, VTV, YM
